

Naisjärjestöjen Keskusliiton hallitusohjelmatavoitteet

Naisjärjestöjen Keskusliitto – Kvinnoorganisationernas Centralförbund ry edellyttää tulevalta hallitusohjelmalta konkreettisia toimenpiteitä, joilla edistetään naisten ja miesten tasa-arvoa yhteiskunnan eri osa-alueilla.

JULKINEN HALLINTO

Lakihankkeiden sukupuolivaikutukset selvitetään ja tasa-arvonäkökohdat otetaan huomioon lain valmistelussa.

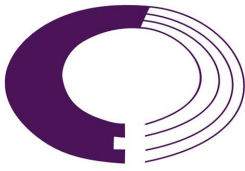
Tulevaan hallitusohjelmaan on tarpeen ottaa aiempaa konkreettisemmat ja sitovammat määräykset siitä, että hallitus toimeenpanee sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistamisen koko valtionhallinnossa. Sukupuolivaikutusten arviointimenetelmiä kehitetään ja arviointi otetaan osaksi lainsäädännön ja valtion talousarvion valmistelua. Kun aiempia ohjelmia ei ole tältä osin noudatettu, myös aihepiirin koulutusta hallinnossa on lisättävä. Tämä edellyttää riittävien resurssien varaamista tasa-arvoviranomaisten käyttöön.

Valtion ja kuntien budjeteissa otetaan huomioon tasa-arvonäkökohdat.

Tulevaan hallitusohjelmaan on tarpeen ottaa aiempaa konkreettisemmat ja sitovammat määräykset siitä, että valtion talousarviot valmisteltaisiin uusiin, sukupuolinäkökulman huomioonottavien ohjeiden mukaan. On varmistettava, että kaikki ministeriöt pysyvät sovituissa aikataulussa ja pystyvät selvittämään budjettinsa suorat ja piilevät sukupuolivaikutukset. Tasa-arvoviranomaisilla on oltava riittävästi resursseja, jotta he pystyvät tukemaan muita viranomaisia budjettien laadinnassa.

Julkisissa hankinnoissa otetaan tasa-arvosäännösten noudattaminen kriteeriksi.

Tehtäessä julkisia hankintoja on kiinnitettävä huomiota siihen, että hankinnat tehdään yrityksiltä, jotka noudattavat niin työ-, sosiaali-, vero- ja ympäristölakeja kuin tasa-arvolakiakin. Hallituksen on yhdessä Kuntaliiton kanssa valmisteltava julkisia hankintoja koskevat ohjeet, joissa määritellään, miten muun muassa tasa-arvolain noudattaminen voidaan ottaa huomioon tarjouskilpailuja järjestettäessä ja julkisista hankinnoista päätettäessä.

KOULUTUS

Kasvatus- ja koulutusjärjestelmiä varhaiskasvatuksesta ammatilliseen koulutukseen kehitetään niin, että tyttöjen ja poikien kiinnostuksen kohteita tuetaan tasa-arvoisuutta kannustavasti, jolloin tytöillä ja pojilla on yhtäläiset mahdollisuudet päästä kaikkiin ammatteihin ja edetä urallaan.

Suomen työmarkkinat ovat jakautuneet voimakkaasti miesten ja naisten töihin. Tilanteen korjaaminen vaatii valtion panostuksella tehtävää tutkimusta, opetusohjelmien tarkistamista ja opettajien kouluttamista sukupuolten tasa-arvoisuutta edistäviin työtapoihin. Yhtenä keinona on valmistaa opettajien koulutukseen yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa tasa-arvoa käsittelevä opetuspaketti, joka sisällytetään pakollisena opettajakoulutukseen.

Perusopetuksen ja lukio-opetuksen kaikille yhteiseen opinto-ohjaukseen asetetaan lisäresursseja.

Riittävän monipuolisella opinto-ohjauksella voidaan vaikuttaa nuorten suuntautumiseen tasaisemmin kaikkiin ammatteihin. Opinto-ohjausta on järjestettävä tasapuolisesti jokaisessa kunnassa paikallisista resursseista riippumatta.

PERHE-ELÄMÄ

Miesten perhevapaoikeuksien käyttöä tuetaan.

Miehet pitävät vain 5 % perhevapaista. Vaikka luku kasvaa, edistys on hidasta. Perhevapaoikeuksia käsitellään tarkemmin työelämää koskevassa jaksossa.

Naisten asemaa parannetaan erotilanteissa erityisesti kotiäitien kohdalla.

Parannetaan pitkään kotiäitinä toimineen mahdollisuuksia saada elatusapua ja perhe-eläkettä eron jälkeen.

Avoliiton erotilanteisiin liittyviä kohtuuttomuuksia poistetaan lainsäädännöllä.

Avoliiton purkautumiseen liittyviä varallisuus oikeudellisia ongelmia on ratkaistava lainsäädäntötoimin. Riitatapauksissa tuomioistuimet ovat noudattaneet erittäin pidättyväistä linjaa avopuolisoiden omaisuussuhteiden kohtuullistamisessa. Laissa tulisi säätää yhteisen talouden hyväksi annettujen panosten hyvittämisestä erotilanteessa, jos toinen puoliso on käyttänyt tuloja yhteisen talouden hyväksi, kun taas toinen on hankkinut tuloillaan omaisuutta omiin nimiinsä.

Naisille tulee taata heidän tarpeisiinsa sopivat ja riittävät päihdepalvelut.

Naisille ei ole riittäviä heidän tarpeensa huomioon ottavia päihdepalveluja. Erityisesti päihderiippuvuusriskiryhmiin kuuluville naisille on resurssoitava matalan kynnyksen palveluja. Toiminnan pitkäaikaisesta rahoituksesta on huolehdittava.

Erityinen ongelma on raskauden aikainen alkoholin käyttö. Vuosittain syntyy 600 äidin alkoholin käytöstä vaurioitunutta lasta. 6 % odottavista äideistä kärsii päihderiippuvuudesta. Äidin päihteiden käyttö on yleisin syy pikkulasten huostaanottoon. Raskaudenaikaista päihdehoidosta on saatu hyviä tuloksia. Hoitopaikkoja on lisättävä, jotta edes kaikki hoitoon haluavat pääsisivät avun piiriin.

Perintöverotusta kevennetään niin, että parannetaan lesken ja alaikäisten lasten asemaa

Lesken ja alaikäisten lasten verovapaata osuutta perinnöistä on kasvatettava merkittävästi. Nykyisellään perintöverotus voi johtaa jopa siihen, että toisen vanhemman kuoltua koti joudutaan myymään perintöverojen maksamiseksi.

Verovähennysmahdollisuuksia lisätään, jotta kotitaloudet voisivat hankkia koti- ja hoivatöihin tarvitsemaansa palkallista apua.

Työn ja perhe-elämän yhteensovittamista voidaan edistää kotitalousvähennessä mahdollisuuksia parantamalla. Kotitalouksien työllistämismahdollisuuksien tukeminen edistää työllisyyttä.

TYÖELÄMÄ

Perusteettomat palkkaerot poistetaan

Naisen palkka on keskimäärin 80 % miehen palkasta. Selvittämättömät tuloerot ovat noin 10 %. Taustalla on työmarkkinoiden kahdenlainen jakautuminen. Ensinnäkin työmarkkinat ovat jakautuneet naisten töihin ja miesten töihin, ja miesten töistä maksetaan selvästi korkeampaa palkkaa. Toiseksi naiset eivät etene urallaan, vaikka ovat miehiä koulutetumpia.

Samapalkkaisuusohjelmaa jatketaan, toteutetaan ohjelmaa konkreettisin toimin ja varmistetaan kaikkien ministeriöiden sitoutuminen ohjelman toteuttamiseen.

Työpaikkojen tasa-arvosuunnitelmia koskevien säännösten noudattamista seurataan. Varmistetaan, että julkinen sektori näyttää esimerkkiä tasa-arvo-suunnittelussa.

Perusteettomat pätkätyöt poistetaan.

Pätkätyöt ovat erityisesti nuorten, koulutettujen naisten ongelma. Työlainsäädännön toimivuus on varmistettava. Julkisen sektorin on näytettävä mallia perusteettomien pätkätöiden vakinaistamisessa.

Perhevapaiden kustannukset jaetaan oikeudenmukaisesti.

Nykyisellään naiset pitävät 95 % perhevapaista, joten vapaiden kustannukset ja haitat koituvat naisten työnantajille, mikä heikentää naisten asemaa työmarkkinoille. Tämä näkyy esimerkiksi nuorten naisten pätkätyökierroksessa.

Yhteiskunnan vastuuta perhevapaiden kustannuksista on lisättävä. Rahoitusvastuu vanhemmuuden kustannuksista on jaettava tasaisesti kaikkien kesken suuntaamalla rahoitukseen verovaroja. Työnantajille aiheutuvat kustannukset on jaettava tasan naisten ja miesten työnantajien kesken.

Työnantajalle korvataan kulut perehdyttämisyksiköltä hoitovapaalta palaavan työntekijän osalta.

Korvaamalla työnantajille hoitovapaalta palaavien työntekijöiden perehdyttämisyksikön kulut kohtuullistettaisiin pitkistä perhevapaista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia. Samalla saadaan varmistettua työntekijän osaaminen pitkänkin poissaolon jälkeen.

Isälle annetaan henkilökohtainen oikeus vanhempainvapaaseen ja muutenkin parannetaan miesten mahdollisuuksia käyttää oikeuksiaan.

Isät pitävät vain 5 % perhevapaista. Isien todellisia mahdollisuuksia perhevapaiden pitoon on lisättävä.

Isien henkilökohtaisten vanhempainvapaoikeuksien lisäämisessä on mal-
lia otettava Ruotsista, Norjasta ja Islannista.

Miesten perhevapaiden käyttöä on myös tuettava väljentämällä säännöksiä, jotka koskevat sitä ajankohtaa, jolloin isän on käytettävä vapaita.

Julkisen sektorin on tilastoitava miesten pitämät perhevapaat. Julkisen sektorin työnantajien on nimenomaisesti kannustettava miesten perhevapaoikeuksien käyttöä. Jos havaitaan jonkun julkisen sektorin työnantajan piirissä muista vähäisempää miesten perhevapaoikeuksien käyttöä, tilanteen syyt on selvitettävä ja tuettava muutosta positiiviseen suuntaan.

Miesten perhevapaoikeuksien käyttö johtaisi myös nykyistä tasapainoisempaan jakoon kotitöissä. Perhevapaalta töihin palannut nainen tekee viikossa keskimäärin 30 tuntia kotitöitä, kun hänen puolisonsa tekee kotitöitä vain 15 tuntia viikossa. Työssäkäyvillä naisilla on kotitöiden ja hoivatöiden myötä kaksinkertainen työtaakka.

Naisten osuutta päätöksenteossa lisätään. Erityisesti yritysten hallituksiin tarvitaan lisää naisia.

Naisten tasavertaisia mahdollisuuksia päästä yritysten hallitusten jäseniksi ja muihin johtaviin asemiin on parannettava. Valtion on jatkettava valtionyhtiöissä toteutettua naisten nimeämistä hallituspaikoille sekä edistettävä sitä, että kaikki listayhtiöt menettelevät vastaavasti.

Lukuisat selvitykset osoittavat, että niiden yritysten tuottavuus on keskimääräistä korkeampi, joilla on naisia ylimmässä johdossa.

Työeläkelaitosten hallituksiin tarvitaan lisää naisia.

Työeläkelaitosten hallituksissa on naisia hyvin vähän. Kuitenkin työeläkelaitokset hallinnoivat naisten ja miesten työeläketurvaa.

Tasa-arvoviranomaisille annetaan riittävät resurssit tasa-arvolain käytännön ohjaukseen ja valvontaan.

Tasa-arvolain vuoden 2005 uudistuksen myötä tasa-arvoviranomaisten tehtävät ovat lisääntyneet merkittävästi. Kun tasa-arvosuunnitelmia koskeva lainsäädäntö kehittyi lakiuudistuksessa, lain täytäntöönpano uhkaa jäädä puolitiehen viranomaisten nykyisten riittämättömien resurssien vuoksi.

Vuorotteluvapaa vakinaistetaan.

Määrääjäksi säädetty vuorotteluvapaa koskeva laki umpeutuu vuoden 2007 lopussa. Järjestelmä on osoittautunut toimivaksi ja edistää työn ja perheen yhteensovittamista ja työssä jaksamista. Vuorotteluvapaa järjestelmä on säädettävä pysyväksi, ja järjestelmän piiriin on ulotettava myös yrittäjät.

NAISIIN KOHDISTUVA VÄKIVALTA

Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyä tehostetaan.

Perustetaan erityinen väkivallan ehkäisyn moniammatillinen koordinaatiopiste, jossa on riittävästi naisiin kohdistuvan väkivallan erityisasiantuntemusta.

Lisätään kunnallisia erityispalveluita, kuten turvakodit, sekä taataan lisärahoitus järjestöjen tarjoamille erilaisille matalan kynnyksen palveluille.

Avataan 24 tuntia vuorokaudessa toiminnassa oleva auttava puhelin väkivallan uhreille sekä taataan kunnille rahoitus ostaa järjestöjen tarjoamia matalan kynnyksen palveluja, kuten avopistepalvelut ja neuvontapisteet.

Sosiaalihuoltolakiin tehdään lisäys kunnan lakisääteisestä velvollisuudesta järjestää palveluja lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan osapuolille.

Rikoslakiin lisätään säännös pitkään jatkuneesta parisuhdeväkivallasta, nk. naisrauhalaki Ruotsin mallin mukaan.

Pitkään jatkuneessa lähisuhdeväkivallassa teot saattavat olla hyvinkin erilaisia. Väkivallan käyttö ja tekojen vakavuus voi lisääntyä ajan mittaan. Yksittäiset teot eivät ehkä ole törkeitä, siksi termi ”kokonaisuutena alistava” olisi otettava huomioon rikosnimikkeissä.

Lähestymiskiellolaissa tulisi helpottaa kiellon hakemista sekä saada mahdollisuus pidempään lähestymiskielloaikaan.

Lähestymiskiellolaissa tulee ottaa selkeämmin kantaa lasten asemaan ja tapaamisoikeuteen. Kun kiello on määrätty, lapsen asemaa ei voi jättää avoimeksi. Lainmuutoksella on suojattava lapsia väkivaltaisen vanhemman tapaamiselta. Valvottuja tapaamisia varten on järjestettävä maksuttomia ja lapsen kannalta turvallisia ja miellyttäviä tapaamispaikkoja.

Asianomistajarikoksia tarkastellaan uudelleen.

Asianomistajuus on ongelma, kun kyseessä on väkivalta- tai seksuaalirikos. Poliisi ei tutki lieviä pahoinpitelyjä tai seksuaaliseen tekoon pakottamisia, jos uhri ei vaadi rangaistusta tekijälle. Poliisi joutuu päättämään teon lievyydestä jo ennen kuin kaikki asiaan vaikuttaneet seikat ovat selvillä.

Seksuaalinen häirintä kriminalisoidaan.

Seksuaalinen häirintä on kiellettyä työsuojelulaissa. Tasa-arvolaisissa häirintä on kiellettyä syrjintää. Työn ulkopuolella tapahtuva häirintä on saatava rikoslain piiriin.

Sukupuolielinten silpominen kriminalisoidaan.

Vaikka silpominen täyttääkin pahoinpitelyn tunnusmerkistön, erillinen silpomisen kieltävä lainsäädäntö antaisi selvimmän viestin yhteiskunnalle. Annetaan menettelyohjeet valvonnasta eri viranomaisille ja terveydenhuollon työntekijöille.

Kunniaväkivaltaan puututaan tehokkaasti ja uhreja suojellaan.

Kehitetään erityispalveluja maahanmuuttajatyöille, kuten tyttöjen turvakoteja Ruotsin mallin mukaan. Tarvitaan myös ohjeistukset poliisille, sosiaali- ja terveystoimeen sekä kouluihin.

Pakkoavioliitot kriminalisoidaan.

Suomessa on ollut viitteitä avioliittoon pakottamisesta, mutta viranomaisilla ei ole ollut keinoja puuttua asiaan myös puuttuvan kriminalisoinnin ja ohjeistuksen takia.

Ihmiskaupan vastainen toimintasuunnitelma toteutetaan yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa.

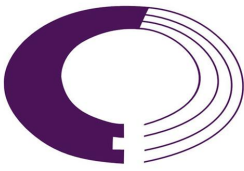
Tehokas ihmiskaupan vastainen työ on mahdollista vain siten, että työhön varataan pysyvät resurssit. Erityisesti tuetaan niitä kansalaisjärjestöjä, jotka tekevät työtä uhrien auttamiseksi ja kehittävät pitkäkestoisia irti prostituutiosta -ohjelmia.

Nais- ja lapsikaupan uhreille perustetaan erillinen salainen turvakoti, joka tarjoaa uhrien tarvitsemat palvelut.

Suomesta puuttuu salainen tai eritysturvallinen turvakoti seksuaalisen väkivallan uhreille. Turvakotiin tuotaisiin kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut.

Prostituution asiakkuutta rajoittavia toimenpiteitä jatketaan.

Yhteiskunnalle on annettava signaali siitä, että ihmistä ei voi ostaa niin kuin tuotetta.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Suomen on edellytettävä, että EU:n laajentumiskriteereissä ihmisoikeuksilla ja sukupuolten välisellä tasa-arvolla on suuri painoarvo.

EU:n on valvottava tehokkaasti, että jäsenvaltiot toteuttavat tasa-arvoperiaatteet myös liittymisen jälkeen.

Suomen kehitysapua on suunnattava erityisesti kehitysmaiden tyttöjen koulutukseen.

Lukuisat selvitykset ja tutkimukset osoittavat kiistatta, että tehokkain toimi kehitysmaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi on tyttöjen ja naisten koulutustason nostaminen.

Nais- ja lapsikaupan vastaista kansainvälistä yhteistyötä lisätään.

Nais- ja lapsikaupan ehkäisyssä tarvitaan erityisesti yhteistyötä lähialueiden lähtömaiden kanssa. Myös turvallinen palauttaminen edellyttää tietoa palautusmaan olosuhteista ja palveluista.

NAISJÄRJESTÖJEN KESKUSLIITTO RY

Naisjärjestöjen Keskusliitto on vuonna 1911 perustettu ihmisoikeuksia ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ajava naisjärjestöjen valtakunnallinen yhdysside. Keskusliittoon kuuluu 61 järjestöä ja sitä kautta noin puoli miljoonaa naista. Kansainvälisenäkin toimijana se on aktiivinen ja edustaa Suomea mm. vuonna 1888 perustetussa International Council of Womenissa.